

BILDANDET AV NATURRESERVATET VÄNDLEBERGET I LUDVIKA KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad beslutskarta, bilaga 2, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel, bilaga 3. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

SYFTE

Syftet med naturreservatet Vändleberget är att bevara de värdefulla livsmiljöerna sumpskog och lövrik barrskog. Strukturer som död ved och gamla grova träd, samt lövträd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i området och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter i naturliga bestånd.

Syftet ska nås genom att:

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan verksamhet som kan förändra eller skada de livsmiljöer och populationer av arter som är karaktäristiska för naturskogar av sumpskog och lövrik blandskog.
- Delområdet i söder, skötselområde två, där naturvårdsbränning utförts, ska stängslas för att minska betetrycket på uppkommande lövträd.
- Besökande ska på plats finna information om området och dess skötsel.

RESERVATSFÖRESKRIFTER**A. Inskränkningar med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet**

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämma eller på något sätt skada mark och vatten,
2. gödsla eller använda bekämpningsmedel,
3. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, radiomast eller annan anläggning,
4. avverka och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen. Undantag gäller för uttransport av fälld älg med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador,
6. uppföra permanenta jaktpass samt röja för sikt- eller skjutgator. Jaktgränser, stigar till jaktpass e dyl. får ej markeras permanent.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

1. sprida kalk i vatten eller på land.

B Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att tåla visst intrång inom reservatet såsom

1. utmärkning av reservatet, utmärkning och uppsättning av informationstavlor,
2. skötsel enligt till beslutet hörande skötselplan,

C Föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

1. skada växande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar,
2. framföra motordrivet fordon i terräng,

Föreskrifter under A och C ovan utgör inget hinder mot de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose syftet med reservatet. Föreskrifterna utgör heller inget hinder mot åtgärder som krävs för normalt underhåll av vägar.

Föreskriften under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄL FÖR BESLUTET

Värden för biologisk mångfald

Vändlebergets utpräglad brandpåverkade skog är en liten rest av det landskap som var vanlig innan människan började bruka skogen. Återkommande bränder har skapat skog, där trädens ålder, diameter och höjd är varierad och där inslaget av död ved är stort i förhållande till skogen omkring. Framför allt är inslaget av grova lövträd anmärkningsvärt. Många träd har överlevt flera bränder. Tydliga brandspår i både levande och döda tallar visar områdets brandhistorik. Återkommande bränder är en förutsättning för många arters överlevnad både direkt genom beroende av bränd ved och indirekt genom att branden skapar strukturer såsom död ved på lång och kort sikt och under vissa förhållanden ger förutsättningar för lövskogsetablering. Vändleberget har goda förutsättningar för att upprätthålla artstocken av lövskogsberoende arter. Dels finns goda förutsättningar att föryngra lövträdsbeståndet genom naturvårdsbränning i området dels ligger det i närheten av det lövrika naturreservatet Nybrännberget.

Skyddsform

Vändlebergets naturvärden är i huvudsak kopplade till skog som inte påverkats av sentida skogsbruk. För att bibehålla och förstärka dessa värden krävs dels att området undantas från normalt skogsbruk dels att naturvårdsbränningar med efterföljande stängsling utförs i delar av området. Områdets storlek och övriga nämnda förhållanden gör att bildande av naturreservat är den lämpligaste åtgärden för att långsiktigt bevara naturvärdena i området.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att skogsområdet bevaras. Vid avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Skyddet av Vändleberget bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen levande skogar.

Motiv till föreskrifter

I punkterna A1; A3 och C1 förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I punkt A2 och A4 förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och skogsvårdsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Förbud mot motorfordon enligt punkt A5 omfattar inte uttransport av älg med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador. A6 och C2 är även beslutade för att upplevelsen av tystnad i reservatet inte ska gå förlorad.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Vändleberget har sedan länge varit uppmärksammat tack vare sin stora andel lövträd. Först uppmärksammades området av ornitologer eftersom det där bl.a häckar flera hackspettarter.

Skogsvårdsstyrelsen genomförde nyckelbiotopinventering och sumpskogskartering under åren 1993-1998 på privat skogsmark i landet. En del av Vändleberget pekades ut som nyckelbiotop. Intill denna ligger också en sumpskog. Dessa områden är dock arealmässigt för stora för att kunna skyddas med biotopskydd.

Länsstyrelsen ansökte hos Naturvårdsverket om medel för att skydda Vändleberget i samband med en avverkningsanmälan 2001. Naturvårdsverket beviljade medlen varefter naturreservatsprocessen startade med markägarinformation och avgränsning. Området ägs nu i sin helhet av staten genom naturvårdsfonden.

Stora Enso skog och Länsstyrelsen har samarbetat kring frågorna om hur lövskogen ska kunna förnygras i området. Det har resulterat i en naturvårdsbränning i den södra delen av området.

I remissen har Ludvika kommun och skogsvårdsstyrelsen tillstyrkt reservatsbildningen. Inga ytterligare synpunkter har tillkommit.

ÖVRIGT

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd mm enligt miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, formulär 6.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingrid Dahlberg. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sven Ångquist, funktionssamordnare Marit Ragnarsson, antikvarie Andres Gottberg och miljöhandläggare Susanne Lundin, den sistnämnde föredragande.

Ingrid Dahlberg

Susanne Lundin

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Beskrivning
5. Registeruppgifter
6. Hur man överklagar, formulär 6

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET VÄNDLEBERGET I LUDVIKA KOMMUN

SYFTE MED SÄKERSTÄLLANDE OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET

Syftet med naturreservatet Vändleberget är att bevara de värdefulla livsmiljöerna sumpskog och lövrik barrskog. Strukturer som död ved och gamla grova träd, samt lövträd ska förekomma i gynnsam omfattning.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i området och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter i naturliga bestånd.

Syftet ska nås genom att:

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan verksamhet som kan förändra eller skada de livsmiljöer och populationer av arter som är karaktäristiska för naturskog.
- Delområdet i söder, skötselområde två, där naturvårdsbränning utförts, ska stängslas för att minska betetrycket på uppkommande lövträd.
- Besökande ska på plats finna information om området och dess skötsel.

SKÖTSELOMRÅDEN; MÅL OCH ÅTGÄRDER

Skötselområde 1: Skog med fri utveckling

Beskrivning av området

Området utgörs av barrblandskog med inslag av torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier. Skogen har stor variation i trädskiktet och inslaget av lövträd, framförallt asp är stort.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Naturskogsartad barrskog med stort inslag av död ved. Tillståndet är gynnsamt när död ved förekommer med minst 10 kubikmeter per hektar beräknat på hela skötselområdet.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Skogen skall lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 2: Skog med skötsel

Beskrivning av området

Området är nyligen delvis avverkat och en naturvårdsbränning utfördes 2004. Området är ett brandfält med brända träd och död ved av olika slag

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Området ska utvecklas till lövrik skog, där lövträden är grova och står ljust. Tillståndet är gynnsamt när minst 20 stammar per 1000 kvadratmeter utgörs av minst två av arterna sälg, rönn och asp över 2 meter.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Området ska stängslas för att hindra att lövuppslaget betas av vilt. Två grindar ska finnas i stängslet; vid början och slutet av skogsbilvägen som delar brandfältet mitt itu. Stängslet ska sitta uppe till dess att lövträden uppnått betningsfri höjd, ca 4 meter. När gran har etablerat sig kan det vara lämpligt att genomföra en röjning så att gran inte konkurrerar ut lövet på ett tidigt stadium. Om lövuppslaget blir mycket tätt kan granröjningen även omfatta viss utglesning av lövbeståndet. Asp, sälg och rönn ska då gynnas på bekostnad av björk.

Skötselobjekt: stenmur

I den östra yttergränsen av Vändleberget finns en stenmur som ska hållas fri från sly.

FRILUFTSLIV

Övergripande mål

Syftet med reservatet är också att underlätta allmänhetens tillträde till området. Friluftslivet får inte medföra slitage på de naturvärden som finns i området.

Information

Informationstavlor sätts upp vid parkeringsplatsen. Information över området ska finnas på Länsstyrelsens hemsida. En informationsbroschyr över området bör tryckas.

Anläggningar

Tillgänglighet

Vändleberget är beläget ca 15 km väster om Grangärde. Vägen dit går på skogsbilvägar från väg 245 strax väster om Sunnansjö mot Lövsjön. Efter några kilometer på Lövsjövägen finns en avtagsväg norrut som leder förbi naturreservatet.

Parkering

Parkeringsplats för 2-3 bilar anläggs enklast vid den nya skogsbilvägen vid brandfältet.

Vägvisare

Vägvisare sätts upp vid avtagsvägen från Lövsjövägen.

Stigar/Leder

Leder eller stigar ska inte anordnas genom området.

TILLSYN DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Årlig dokumentation av förvaltnings - och skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder ska dokumenteras.

Uppföljning av skötselmål

Uppföljning av skötselmål utförs årligen av förvaltaren om inget annat är överenskommet. Lämplig metod utarbetas av förvaltaren.

Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning utförs av länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur*.

Uppföljning av kostnader

Görs av den som ansvarar för skötseln. Avrapportering sker årligen till Länsstyrelsen.

* Nationellt utvecklingsprojekt pågår för uppföljning av värdefull natur. Projektets syfte är att fastställa strategi och metoder som gör det möjligt att bedriva operativ uppföljning av tillståndet i särskilt värdefull natur. Vid den regionala dimensioneringen av denna verksamhet kommer centrala rekommendationer att beaktas.

SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell med tidsplan

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Finans
Tillsyn av skötsel	Vart 5 år	Hela reservatet	Lst	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Löpande	Hela Reservatet	Lst	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt program för uppföljning av skyddad natur*	-----	Lst	----->
Stängsling	2005	Skötsel-område 2	Lst	vårdanslag
Röjning av gran	2015	Skötsel-område 2	Lst	vårdanslag